

KOTOUTUMISOHJELMA 2025-2027

UTSJOEN KUNTA

SISÄLTÖ

1	Johdanto	3
2	Kunta vastaa kotoutumishjelman laadinnasta	4
3	Käsitteiden määrittelyä	8
4	Tilannekuva Utsjoella	9
5	Tiedonjako ja ohjaus	10
6	Seuranta	10
7	Korvaukset kunnalle ja henkilöstön koulutus	11
8	Tulkkipalvelut	12
9	Lähteet	13

Kotouttamisohjelma v. 2023–2025 on hyväksytty Utsjoella

- sivistyslautakunnassa 12.12.2023
- kunnanhallituksessa 4.3.2024
- kunnanvaltuustossa 27.3.2024

Kotouttamislain muutosten myötä asiakirja päivitetään kotoutumisohjelmaksi 2025–2027.

- päivitetty 3.12.2024

1 Johdanto

Kuntien vastuulla on järjestää erilaisia palveluita, toimintoja sekä toimia edunvalvojana kuntalaisille sekä kuntiin saapuville henkilöille. Yksi kuntien vastuista on huolehtia kuntaan saapuvien maahanmuuttajien kotoutumisesta. Vaikka Utsjoen kunnassa maahanmuuttajien määrä on vähäinen, on kunnan varauduttava kuitenkin tulevaisuudessa lisääntyvään maahanmuuttoon oleskelun perusteista riippumatta.

Uudistetun kotoutumislain - laki kotoutumisen edistämisestä 681/2023 - voimaantulo alkaa 1.1.2025. Laki kumoaa aiemmat säädökset vuonna 2011 voimaan tulleesta laista 1386/2010. Lisäksi kesäkuussa 2024 tehtiin muutoksia lakiin 681/2023 ja tämä laki kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta 322/2024 tulee voimaan 1.1.2025.

Kotoutumislain tarkoituksena on edistää maahanmuuttajan kotoutumista, hyvinvointia ja terveyttä, työllisyyttä tai yrittäjyyttä, osaamista ja työelämävalmiuksia. Lisäksi lain tarkoituksena on edistää maahanmuuttajan yhdenvertaisuuden, osallisuuden ja tasa-arvon toteutumista, hyviä väestösuhteita ja yhteiskunnan vastaanottavuutta, tarpeellisten ja laadukkaiden kotoutumista edistävien palveluiden saatavuutta sekä monialaista yhteistyötä kotoutumista edistävien toimijoiden välillä.

Kotoutumislain tarkoituksena on myös edistää kotoutumisen suunnittelun ja kehittämisen yhteensovittamista valtakunnallisen, alueellisen sekä paikallisen muun suunnittelun ja kehittämisen kanssa. (laki kotoutumisen edistämisestä 14.4.2023/681.)

Kotoutumislain lisäksi kotoutumisohjelman laadintaa ohjaa yhdenvertaisuuslaki (1325/2014), jonka mukaan viranomaisen tulee kaikessa toiminnassaan edistää yhdenvertaisuutta tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti sekä vakiinnuttaa sellaiset hallinto- ja toimintatavat, joilla varmistetaan yhdenvertaisuuden edistäminen asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa.

Viranomaisten tulee erityisesti tarkastella niitä olosuhteita, jotka saattavat estää yhdenvertaisuuden toteutumista. Ketään ei saa syrjiä iän, etnisen tai kansallisen alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden, sukupuolisen

suuntautuneisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella (suomen perustuslaki 11.6.1999/731).

Lisäksi kotoutumista edistävää lainsäädäntöä ovat mm. vastaanottolaki, ulkomaalaislaki, laki julkisesta työvoima- ja yrityspalveluista, kotikuntalaki, työttömyysturvalaki ja laki toimeentulotuesta.

Muuta kotoutumisen edistämiseen vaikuttavaa lainsäädäntöä ovat hallintolaki, joka määrittää hyvän hallinnon perusteet ja kansalaisuuslaki, jolla säädetään edellytyksiä Suomen kansalaisuuden saamiseen, säilyttämiseen tai menettämiseen sekä näiden käsittelyyn liittyvissä tilanteissa.

Lapselle turvallista kasvuympäristöä turvataan lastensuojelulailla. Lisäksi kotoutumisen edistämiseen liittyy kielilaki, joka turvaa oikeutta asioida omalla kielellä kuten suomeksi, ruotsiksi tai saameksi.

Tarvittaessa on oikeus ymmärrettävään asiointiin myös muulla kielellä ja silloin on järjestettävä maksuton tulkkaus viranomaistaholta.

Kotoutumisen edistämistä kokonaisvaltaisesti toteutetaan yhteistyössä muiden viranomaisten ja vapaaehtoistoimijoiden sekä asiakkaiden itsensä kanssa.

Lainsäädäntö edellyttää kunnilta voimassa olevaa kotoutumisohjelmaa. Kunnan tilinpäätöksen ja talousarvion valmistelun yhteydessä seurataan kotoutumisohjelman toteutusta.

2 Kunta vastaa kotoutumisohjelman laadinnasta

Kotoutumisohjelmassa esitetään keinot, joilla uudet kuntalaiset pääsevät mukaan utsjokelaiseen elämänmenoon ja työelämään.

Lisäksi ohjelmassa kuvaillaan uusille kuntalaisille kunnan tarjoamat palvelut ja kuinka heidän erityiset tarpeensa on näissä palveluissa huomioitu. Utsjoella kotoutumisohjelman lopullinen hyväksyntä tehdään kunnanvaltuustossa ja sitä päivitetään vähintään kerran valtuustokauden aikana.

Kotoutumisohjelmassa kuvataan, miten Utsjoella toimitaan kotoutumisen edistämiseksi eri tahoilla. Kotoutumisohjelma otetaan huomioon myös kunnan talousarviota ja -suunnitelmaa laadittaessa (kuntalaki 10.4.2015/410.)

Kotoutumisohjelmaan sisältyy myös maakunnallinen visio *”Lappi on koti kaikille”*, jossa päämääränä ovat juurtuminen lappiin, yhdessä onnistuminen ja toistemme kohtelevinen reilusti. (Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus 2022).

Kotouttamisohjelmaan sisältyy maakunnallisen vision lisäksi paikallinen kuntastrategia, jonka mukaan:

- Vaalimme alueen omaleimaisuutta ja moniarvoista yhteisöä, joka kunnioittaa erilaisia kulttuureja ja ihmisiä.

- Jokainen kuntalainen voi kokea olevansa osa tasavertaista yhteisöä.
- Hyvä elää Utsjoella.

Kunnan on laadittava kotoutumisohjelmasta asiakirja, jossa kuvataan kotoutumisen alkuvaiheen palvelut, palveluiden vastuutahot sekä palveluihin liittyvä yhteistyö muiden toimijoiden kanssa.

Kotoutumisohjelmalla on sisällettävä:

- 14 §:ssä tarkoitettu osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi ja 15 §:ssä tarkoitettu monialainen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi;
- 16 §:ssä tarkoitettu kotoutumissuunnitelman laadinta ja 17 §:ssä tarkoitettu monialaisen kotoutumissuunnitelman laadinta;
- 25 §:ssä tarkoitettu monikielinen yhteiskuntaorientaatio;
- 26 §:ssä tarkoitettua ja muuta koulutusta ja palveluita, jotka edistävät suomen ja ruotsin kielen osaamista, luku- ja kirjoitustaitoa, yhteiskunta- ja työelämävalmiuksia sekä työllistymistä ja yrittäjyyttä;
- ohjelman aikaista ohjausta ja neuvontaa ja 26 §:ssä tarkoitettu kielitaidon päättötestaus.

Kotoutumisohjelma voi lisäksi sisältää muita kunnan järjestämisvastuulla olevia kotoutuja-asiakkaiden työllisyyttä, yrittäjyyttä, työ- ja toimintakykyä, maahanmuuttajien hyvinvointia ja terveyttä tai kotoutumista edistäviä palveluita sekä järjestö-, yhdistys- tai yhteisötoimintaan tai muuhun yhteiskunnan tai kulttuuri- ja vapaa-ajan toimintaan tutustumista ja siihen osallistumista. (laki kotoutumisen edistämisestä 14.4.2023/681.)

Kotoutumisohjelma, vastuutahot ja palvelut kotouttamisprosessiin

Kotoutumisen edistämisestä paikallistasolla ovat vastuussa kunta, Pohjois- ja Itä-lapin työllisyysalue ja Lapin hyvinvointialue. Utsjoen kunnassa vastuutahona maahanmuuttajan vastaanotossa on sivistystoimen toimialajohtaja eli hyvinvointijohtaja ja elinvoimatoimialan elinvoimajohtaja. Hyvinvointijohtajan alaisuuteen kuuluvat kotoutumiseen liittyvät palvelut, kuten varhais- ja perusopetus, vapaa-aika ja kulttuuritoimi sekä hyvinvoinnin edistämiseen liittyvät ennaltaehkäisevät palvelut. Työvoima ja elinkeinouudistuksen myötä vuoden 2025 alussa julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu siirtyy valtiolta kunnille. Tällöin elinvoimajohtajan alaisuuteen kuuluvat työvoimapalvelut, johon oleellisesti linkittyy kotouttaminen työllistymisen näkökulmasta.

Utsjoen kunnassa on maahanmuuttajien vastaanottoon työryhmä, jonka vastuuhenkilönä toimii hyvinvointijohtaja. Tähän työryhmään kuuluvat hyvinvointijohtajan lisäksi elinvoimajohtaja (työllisyyspalvelut), Utsjoen kunnan asuntosihteeri sekä sivistystoimen kanslisti. Heidän tehtävä on ottaa haltuun Utsjoelle saapuvat maahanmuuttajat, tarjota apua asunnon ja ruoan saantiin.

Pohjois- ja Itä-Lapin työllisyysalueen työvoimaviranomainen vastaa kotoutumisohjelmaan sisältyvien palveluiden järjestämisestä työttömänä työnhakijana olevalle maahanmuuttajalle ja kotoutuja-asiakkaalle. Kunta vastaa muiden maahanmuuttajien ja kotoutuja-asiakkaiden kotoutumisohjelman mukaisten palveluiden järjestämisestä.

Kunnan kotoutumisohjelma on laadittu osittain yhteistyössä syksyn 2024 työpajoissa, joissa mukana ovat olleet Pohjois- ja Itä-Lapin kuntien ja työllisyysalueen edustajat. Utsjoen kunnasta työpajoissa mukana on ollut työllisyyskoordinaattori ja asiakirjan laadinnassa on tehty myös yhteistyötä kunnan muiden kotoutumisen asiantuntijoiden kanssa.

- **Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi ja monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi (KotoL 14 ja 15 §) sekä Osaamisen ja kotoutumisen ja monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin pohjalta laadittava kotoutumissuunnitelma tai monialainen kotoutumissuunnitelma (KotoL 16 ja 17 §)**

Työnhakijoiden osalta palvelut järjestää Pohjois- ja Itä-Lapin työllisyysalue. Muiden kuin työnhakija-asiakkaiden osalta palvelut järjestää kunnan sivistyspalvelut. Hyvinvointijohtaja vastaa kotoutuja-asiakkaan osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnista sekä kotoutumissuunnitelman laadinnasta. Utsjoen kunta ottaa Koto-AJ-asiakastietojärjestelmän käyttöön 1.1.2025, jonne palvelutarpeenarviointi sekä kotoutumissuunnitelma kirjataan. Tulkki on mukana tarvittaessa. Utsjoen kunta ostaa tulkkaus- ja käännöspalvelut palveluntuottajilta (Suomen tulkkauspalvelu/Verbum Kielipalvelut Oy).

Hyvinvointijohtaja vastaa kotoutuja-asiakkaan monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnista sekä monialaisen kotoutumissuunnitelman laadinnasta yhdessä Lapin hyvinvointialueen kanssa. Asiakkaan tilanteen mukaan tehdään yhteistyötä Pohjois- ja Itä-Lapin työllisyysalueen ja Lapin hyvinvointialueen kanssa.

- **Monikielinen yhteiskuntaorientaatio (KotoL 25 §)**

Pohjois- ja Itä-Lapin työllisyysalueen kunnat (Inari, Pelkosenniemi, Posio, Salla, Savukoski, Sodankylä, Utsjoki ja Kemijärven kaupunki) toteuttavat kotoutumiskoulutuksen ja omankielisen yhteiskuntaorientaation yhteisenä palveluhankintana. Koulutus- ja palvelukokonaisuuteen sisällytetään alkuvaiheen ja loppuvaiheen kielitaidon kartoitukset. Hankinnan kohderyhmänä on työnhakija-asiakkaiden lisäksi myös työvoiman ulkopuoliset asiakkaat.

- **Kotoutumiskoulutus (KotoL 26 ja 27 §)**

Pohjois- ja Itä-Lapin työllisyysalueen kunnat toteuttavat kotoutumiskoulutuksen ja omankielisen yhteiskuntaorientaation yhteisenä palveluhankintana. Koulutus- ja palvelukokonaisuuteen

sisällytetään alkuvaiheen ja loppuvaiheen kielitaidon kartoitukset. Hankinnan kohderyhmänä on työnhakija-asiakkaiden lisäksi myös työvoiman ulkopuoliset asiakkaat.

Kielitaidon päättötestaus (KotoL 26 §): Palveluhankintaan sisällytetään alkuvaiheen ja loppuvaiheen kielitaidon kartoitukset.

- **Muu koulutus ja palvelut, jotka edistävät suomen, saamen ja ruotsin kielen osaamista, luku- ja kirjoitustaitoa, yhteiskunta- ja työelämävalmiuksia sekä työllistymistä ja yrittäjyyttä**

Suomen ja saamen kielen opetusta tarjoaa Utsjoen kansalaisopisto. Maahanmuuttajalapsille järjestetään esi- ja perusopetuksen valmistavaa opetusta. Sen tavoitteena on antaa oppilaalle tarvittavat valmiudet suomen kielessä ja muut tarpeelliset valmiudet esiopetukseen tai perusopetukseen siirtymistä varten sekä edistää oppilaiden tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan.

- **Kotoutumisohjelman aikainen ohjaus ja neuvonta (KotoL 13 §:n 1 mom. 5 kohta)**

Kunnan vastuulla on tarjota maahanmuuttajalle kotoutumisohjelman aikaista ohjausta ja neuvontaa kotoutumissuunnitelman toteuttamisessa.

Kunnanviraston neuvonnassa saataville yleistä ohjeistusta ja neuvontaa ma-pe klo 9–15. Kotoutumispalveluiden osalta ohjaus hyvinvointijohtajalle. Kotoutuja-asiakas voi olla itse yhteydessä hyvinvointijohtajaan puhelimitse ja sähköpostitse ja varata ajan ohjaukseen ja neuvontaa. Neuvontaa on saatavilla suomen/englannin/saamen kielellä ja tarvittaessa tulkin avustuksella.

DVV poimintapalvelusta kerätään tietoa kuntaan muuttaneista, tietojen keräämisestä vastaavat varhaiskasvatusjohtaja ja teknisen toimen kanslisti. Kuntaan muuttaneille lähetetään tietoa kunnasta, saamen kielestä ja kulttuurista sekä yhteydenottokanavista kirjeitse. Yhteistyötä kotoutumisen prosessissa tehdään kunnan kaikkien toimijoiden ja toimialojen kanssa, jotta eri tahot tietävät minne ohjata kotoutuja-asiakkaat.

- **Muut kunnan järjestämisvastuulla olevat palvelut kotoutumisen edistämiseksi**

Maahanmuuttajat ovat oikeutettuja käyttämään kunnan peruspalveluita yhdessä muiden kuntalaisten kanssa.

Lisäksi kotoutumisen edistämiseen osallistetaan kotoutumissuunnitelman mukaan todetut tarvittavien palvelujen tahot kuten esimerkiksi:

- Ely-keskuksen maahanmuuttoasiantuntijat
- kunnan alueella toimivat järjestöt: SPR-Utsjoki, Mannerheimin lastensuojeluliitto, urheiluseurat, ev.lut. seurakunta, ortodoksinen seurakunta, sydänyhdistys, vanhus- ja vammaisneuvosto sekä nuorisovaltuusto

- Lapin hyvinvointialue
- Kela
- varhais- ja perusopetuksen johtajat sekä rehtorit

3 Käsitteiden määrittelyä

Maahanmuuttaja

On henkilö, joka oleskelee maassa ja jonka oleskeluoikeus on rekisteröity.

Turvapaikanhakija

On henkilö, joka pyytää suojaa ja oleskelulupaa vieraasta maasta. Hakijalla on oikeus oleskella vastaanottokeskuksessa hakemuksen käsittelyn ajan.

Tilapäinen suojelu

Tilapäistä suojelua voidaan antaa kansainvälisen suojelun tarpeessa olevalle ulkomaalaiselle, jonka turvallinen paluu kotimaahansa tai pysyvään asuinmaahansa ei ole mahdollinen sen vuoksi, että maasta tai sen lähialueilta on tapahtunut joukkopako aseellisen selkkauksen tai muun väkivaltatilanteen taikka ympäristökatastrofin vuoksi. Tilapäisen suojelun antaminen edellyttää, että suojelun tarve voidaan arvioida lyhytaikaiseksi.

Paluumuuttaja

On ulkosuomalainen, joka on asunut Suomen rajojen ulkopuolella ja palaa takaisin Suomeen.

Kotouttaminen

Tarkoitetaan kotoutumisen monialaista edistämistä ja tukemista viranomaisten ja muiden tahojen toimenpiteillä ja palveluilla.

Kotoutuminen

Kotoutuminen on yksilöllinen prosessi. Sillä tarkoitetaan maahanmuuttajien ja yhteiskunnan vuorovaikutteista kehitystä.

Kotoutumissuunnitelma

Kotoutumissuunnitelman avulla tuetaan maahanmuuttaneen pääsyä yhteiskunnan yhdenvertaiseksi jäseneksi erityisesti kotoutumisen alkuvaiheessa. Kyseessä on yksilöllinen kotoutumista tukeva suunnitelma, jonka maahanmuuttanut laatii yhteistyössä paikallisviranomaisten (kunta/työvoimaviranomainen) kanssa.

4 Tilannekuva Utsjoella

Utsjoen kunta on Suomen pohjoisin kunta. Kunnassa asuu 1139 asukasta, joista 473 on saamenkielisiä, 614 suomenkielisiä, 2 ruotsinkielistä ja muita vieraskielisiä 50. Kunnan maapinta-ala on 5147,16 km², ja asukastiheys 0,2 asukasta neliökilometriä kohden. Ulkomaan kansalaisia on Utsjoella 49, ulkomailla syntyneitä 83 ja ulkomaalaistaustaisia 66 asukasta. (Tilastokeskus 2023.)

Asutus on keskittynyt pääosin Tenon varrelle Nuorgamin, Utsjoen ja Karigasniemen kyliin. Kylien väliset etäisyydet ovat suuria: Utsjoen kylästä, joka on kunnan hallinnollinen keskus, on matkaa Nuorgamiin 42 km ja Karigasniemeen 100 km.

Maantieteellisestä sijainnin takia Utsjoen ilmasto kuuluu pohjoisboreaaliseen ilmastovyöhykkeeseen ja jäämeren läheisyys vaikuttaa paikalliseen ilmastoon. Talvi on Utsjoen pisin vuodenaika, lunta voi sataa kesälläkin ja talvikuukausina on todella kovia pakkasia. (Ilmatieteenlaitos 2022.)

Pakkaset ja suuret lumen sademäärät aiheuttavat haasteita alueella, joten varautumalla ja tiedostamalla sääilmiöt pärjätään Utsjoellakin hyvin. Utsjoella elämänmenossa mukana on myös kaamosaika, jolloin aurinko ei nouse horisontin yläpuolelle. Tämä niin sanottu polaari yö eli kaamosaika kestää Utsjoella keskimäärin 52 vuorokautta. Kaamosaika ei ole synkkää pimeyttä vaan valoa eri ilmiöistä ilmakehässä, ja valoisuus on sinisen sekä harmaan eri sävyjä. Revontulet ovat myös yksi kauneimmista luonnonilmiöistä nähtävinä Utsjoella.

Maahanmuuttaneita Utsjoella

Utsjoen kunnassa asuu 66 ulkomaalaistaustaista asukasta (Tilastokeskus 2023). Tarkkaa määrää maahanmuuttaneista ei kuitenkaan tiedetä, koska esimerkiksi tilapäisen suojelun alla olevat eivät ole kotikuntalain piirissä. Ulkomaalaistaustaisia on tullut Utsjoelle työperäisinä muuttajina ja turvapaikanhakijoina, vaihto-opiskelijoina ja jonkin verran esim. avioliiton kautta tai muita perheytyöksiä omaavina. Tilapäisen suojelun kautta tulleita on nyt joulukuussa 2024 neljä henkilöä. Maahanmuuton suunta on nouseva erityisesti työperäisenä ja turvapaikanhakijoina.

Kotoutumisen edistäminen Utsjoen kunnassa

Viranomaisilla on velvollisuus kuulla maahanmuuttajien mielipiteitä ja tehdä kyselyjä, jotta toimintoja voidaan kehittää tarvetta vastaaviksi. Yhdessä tekemisellä ja yhteistyöllä kehitetään uusien kuntalaisten osallisuuden ja vaikuttamisen toimintatapoja.

Utsjoelle muuttaneilla maahanmuuttajilla kuten muillakin kuntalaisilla on aloiteoikeus eli oikeus tehdä aloitteita kunnan toimintaa koskevissa asioissa ja palvelun käyttäjällä on oikeus tehdä aloitteita palveluaan koskevassa asiassa. (Utsjoen kunnan hallintosääntö 2023, 35.)

Kunnan asukkaiden yleisen asenneilmaston myönteisyyteen vaikuttaminen on tärkeää maahanmuuttajien osallisuuden lisäämiseksi. Myös kunnan ja paikallisella yhdistys- ja järjestötoiminnan yhteistyöllä edistetään kotoutumista.

Maahanmuuttajilla on yhdenvertaisesti mahdollisuus osallistua kunnan liikunta-, vapaa-ajan ja kansalaisopiston tarjoamiin palveluihin. Myös näillä toimialoilla voidaan tarpeiden esille tultua, kohdentaa palvelutarjontaa maahanmuuttajataustaisille.

5 Tiedonjako ja ohjaus

Toimenpiteinä tiedonjakoon tehdään selkokieliset ohjeet ja esitteet kunnan tarjoamista palveluista sekä kunnan internet-sivustoja kehitetään vastaamaan paremmin maahanmuuttajien tarpeita. Myös kunnan henkilöstöä tiedotetaan sisäisellä viestinnällä maahanmuuttajien palveluista kunnassa.

Lisäksi tietolähteeksi luodaan yhteinen viestintäalusta facebook-sivustolle tai kunnan web-sivustolle verkostoituneille yhteistyökumppaneille ja maahanmuuttajille. Sivustolla jaetaan tietoa kunnan palveluista ja valtakunnallisista tiedotussivustoista kuten Infofinland, Kela, työvoimapalvelut ja hyvinvointipalvelut.

Maahanmuuttajien välitön ohjaus Utsjoen palvelujen piiriin toteutuu, kun palvelutarpeet määritellään palvelutarpeenarvioinnissa. Palvelutarpeenarvioinnissa arvioidaan yksilöllisesti jokaisen elämäntilannetta ja kotoutumisvalmiuksia sekä selvitetään myös luku- ja kirjoitustaito, kielitaito ja työllistymis- tai opiskelumahdollisuudet. Henkilökohtaisten arviointien jälkeen huomioidaan myös koko perheen tilanne ja palvelujen tarpeet.

6 Seuranta

Kotouttamisohjelman toteutumista seuraa hyvinvointijohtaja, joka raportoi toteutumisesta kunnanvaltuustolle vuosittain. Mahdollisia ohjelmaan kohdistuvia muutoksia tai päivityksiä varten kunnanvaltuusto on valtuuttanut hyvinvointijohtajan tekemään nämä korjaukset kulloinkin voimassa olevaan kotouttamisohjelmaan.

Utsjoen kunnan kotoutumisohjelman seurattavia osioita vastuutahoineen ovat:

- Seurataan ulkomaan kansalaisten määrän kehitystä vuosittain Utsjoen kunnassa, seurantatiedot kerää Digi- ja väestötietovirasto. Muutostietopalvelulta saaduista muuttoliiketiedoista kerää tarpeelliset tiedot sivistystoimi/hyvinvointijohtaja.
- Seurataan, mitä kielten opetuksen tarjontaa eri kohderyhmille on tarjottu, osallistuvien määrät sekä niiden muutokset vuosittain. Tiedonkeruu vastuu on varhaiskasvatuksella/rehtoreilla.

- Seurataan ulkomailla syntyneiden/ulkomaan kansalaisten/vieraskielisten kansalaisten työllisyysasteen kehitystä, seurantatiedon kerää Pohjois- ja Itä-Lapin työllisyysalue.
- Seurataan vapaa-ajan toimintoihin osallistuneiden maahanmuuttajien määrää vuosittain yhteistyöryhmän toimijoiden tarjonnassa (kurssit, kerhot, urheilu- ja muut järjestöt). Seurantatiedon kerää vapaa-aikatoimi/vapaa-aikasihteeri.
- Seurataan maahanmuuttajaperheiden lasten osallistumisastetta varhaiskasvatuksessa. Seurantatiedon kerää varhaiskasvatus/rehtorit.

7 Korvaukset kunnalle ja henkilöstön koulutus

Valtio maksaa kotoutumislain mukaisia korvauksia kunnille ja hyvinvointialueille. Korvausten edellytyksenä on, että kunnalla on kotoutumislain mukainen kunnan kotoutumishjelma ja ELY-keskuksen kanssa tehty sopimus kuntaan osoittamisesta ja kotoutumisen edistämisestä.

Kotoutumislain 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetuista henkilöistä maksetaan laskennallisia korvauksia ohjaukseen ja neuvontaan sekä muuhun kotoutumista tukevaan toimintaan. Korvausten enimmäisaika on 3 vuotta ja ne maksetaan pääosin automaattisesti. Näitä korvauksia voi seurata Migrin UMA-järjestelmän kuukausiraporteista.

Tilapäisen suojelun perusteella oleskeluluvan saavasta, jolla on kotikunta, maksetaan kotoutumislain mukaisia valtion korvauksia kunnalle. Korvauksia maksetaan tilapäistä suojelua saavista kotikuntamerkinnästä alkaen. Tilapäistä suojelua saavat ovat vastaanottopalveluiden piirissä siihen saakka, kunnes heillä on kotikunta. KEHA-keskukselta on erikseen haettavissa korvauksia kustannuksista.

Kunnat voivat hakea myös Euroopan sosiaalirahaston (ESR) rahoitusta kotoutumista tukeville hankkeille sekä Leader-rahoitusta paikalliseen kehittämiseen. Sosiaali- ja terveystieteiden avustuskasutus eli STEA (entinen Raha-automaattiyhdistys) rahoittaa erilaisia kotoutumista tukevia hankkeita. Työ- ja elinkeinoministeriön kotouttamisen osaamiskeskus tukee kotoutumista edistävää järjestötoimintaa.

Utsjoen kunnan talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat sekä tuloarviot ja siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Talousarvioon varataan paikka kotouttamiseen tarvittaville määrärahoille. Lisäksi sivistystoimen opetustoimeen varataan määrärahaa valmistavaan opetukseen. Kunnan sivistystoimessa seurataan myös aktiivisesti valtion erityisavustusten valikoimaa ja pyritään hakemaan talousarvioon pohjautuen kaikkia mahdollisia tukirahoja soveltuviin toimintoihin.

Henkilöstön koulutus

Kotoutumislain 30§:n mukaan kunnan tehtävänä on huolehtia henkilöstön kotouttamisosaamisesta. Henkilöstölle, muille paikallistason julkishallinnon ja vapaaehtoistahojen toimijoille järjestetään koulutusta, jossa annetaan perustietoa maahanmuuttoon ja kotouttamiseen liittyvistä asioista. Työntekijät saavat koulutuksesta apuvälineitä työnsä tueksi. Kotouttamisosaamisen tavoitteena on antaa henkilöstölle perustiedot ja -taidot eri kieli- ja kulttuuritaustaisten kuntalaisten kohtaamiseen asiakastyössä.

Kotouttamiseen liittyviä verkkoluentoja on myös mahdollista käyttää kotoutuminen.fi-sivustolla. Kirjallista materiaalia ja tietoa löytyy verkon kautta sitä tarvitsevalle. Henkilökunnalta edellytetään aktiivista tiedonhakua. Kunnan henkilöstöllä on myös mahdollisuus osallistua eri toimijoiden järjestämiin koulutuksiin, kuten ELY, Kela, KEHA ja MIGRI. Koulutustarvetta voi esittää hallintokuntien esimiehelle.

8 Tulkkipalvelut

Kotoutumislain 5: §n mukaan viranomaisen on huolehdittava asian tulkitsemisesta ja kääntämisestä, jos maahanmuuttaja ei osaa kielilain (kielilaki 6.6.2003/423) mukaan viranomaisessa käytettävää suomen tai ruotsin kieltä tai hän ei vammaisuutensa tai sairautensa vuoksi voi tulla ymmärretyksi asiassa, joka on voinut tulla vireille viranomaisen aloitteesta. Viranomaisen on huolehdittava mahdollisuuksien mukaan tulkitsemisesta ja kääntämisestä myös muussa maahanmuuttajien oikeuksia ja velvollisuuksia koskevassa asiassa. Asia voidaan tulkita tai kääntää sellaiselle kielelle, jota maahanmuuttajan voidaan todeta asian laatuun nähden riittävästi ymmärtävän. (laki kotoutumisen edistämisestä 14.4.2023/681.)

Viranomaisen on hankittava ja kustannettava tulkki tai huolehdittava kustannuksellaan kääntämisestä asioissa, jotka voivat tulla vireille viranomaisen aloitteesta. Pakolaisten osalta tulkitsemiskustannukset korvataan valtion varoista ilman määrääikää silloin, kun ne liittyvät henkilölle järjestettyihin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin, kotoutumissuunnitelman laatimiseen, maahantulon alkuvaiheen kotoutumispalvelujen käyttöön, perehdyttämiseen kunnan palveluihin sekä koulun ja/tai päivähoiton ja kodin väliseen yhteistyöhön.

Tulkkina tulee käyttää ammattitaitoista asioimistulkkia, ei asiakkaan aviopuolisoa, sukulaista tai tuttavien eikä koskaan lasta.

Suomen kieltä taitamattomalle järjestetään tarvittaessa lain edellyttämät tulkkauspalvelut, jotka mahdollistavat tasavertaisen asioimisen viranomaisen kanssa. Utsjoen kunta ostaa tulkkauksen ja käännöspalvelut palveluntuottajilta (Suomen tulkkauksen palvelu/Verbum Kielipalvelut Oy).

9 Lähteet

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. 2022. Elinvoimaa alueelle. Lappi – koti kaikille: Lapin maahanmuuttostrategia 2030+. <https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/186234/Lapin-maahanmuuttostrategia.pdf?sequence=1>

Ilmatieteenlaitos. 2022. Pohjois-Lappi – Jäämeren vaikutuksessa. [Pohjois-Lappi – Jäämeren vaikutuksessa | Ilmasto-opas](#)

Kielilaki 6.6.2003/423. [Kielilaki 423/2003 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX®](#)

Kuntalaki 10.4.2015/410. [Kuntalaki 410/2015 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX®](#)

Laki kotoutumisen edistämisestä 14.4.2023/681. [Laki kotoutumisen edistämisestä 681/2023 - Säädökset alkuperäisinä - FINLEX®](#)

Suomen perustuslaki 11.6.1999/731. [Suomen perustuslaki 731/1999 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX®](#)

Tilastokeskus. 2023. Tunnuslukuja väestöstä alueittain, 1990-2023. [Tunnuslukuja väestöstä muuttujina Alue, Tiedot ja Vuosi. PxWeb](#) Luettu: 12.9.2023.

Utsjoen kunnan hallintosääntö. 2023. 16. Muut määräykset. 150 § Aloiteoikeus. [utsjoenkunnanhallintosaanto2023-lopullinen.pdf](#)

Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014. [Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014 - Säädökset alkuperäisinä - FINLEX®](#)